

Prosjektrapport

Arkivet etter Tall Ships Races i Arendal

Pilotprosjekt - Metode for bevaring av
mindre digitalt skapte privatarkiv

AUST-AGDER MUSEUM
OG ARKIV IKS

Prosjekttittel: Prosjektrapport Arkivet etter Tall Ships Races i Arendal
Pilotprosjekt – Metode for bevaring av mindre digitalt skapte privatarkiv
Saksreferanse: 2023/14347
Prosjektleder: Anne Gaaserud

Innholdsfortegnelse

Prosjektsammendrag	3
Prosjektorganisering	3
Tall Ships Races og Arrangementet i Arendal 2023	4
Formøter og avtaleinngåelse	4
Mottak av arkivet	5
Ordning av arkivet	5
Ordning av Google Drive-kontoen	6
Ordning av Outlook-kontoen	7
Sosiale medier	8
Langtidslagring	8
Publisering	9
Metode for bevaring av digitalt skapte privatarkiver	9
Avslutning	10
Fotnoter	10

Prosjektsammendrag

Høsten 2023 mottok Aust-Agder museum og arkiv (AAMA) det digitalt skapte arkivet etter arrangementet Tall Ships Races i Arendal. Bakgrunnen for mottaket var at arkivavdelingen ved AAMA hadde begrenset erfaring med håndtering av digitalt skapte privatarkiver. For å forbedre og utvikle vår kompetanse på digitalt skapte arkiver, tok vi initiativ til et samarbeid med arrangørene av Tall Ships Races i Arendal. Dette samarbeidet resulterte i at det digitale arkivet etter arrangementet ble avlevert til Kuben i oktober 2023.

Om rapporten

Denne rapporten gir en omfattende gjennomgang av arbeidet med mottak, ordning og bevaring av arkivet etter Tall Ships Races i Arendal. Den inkluderer også utviklingen av en veileder for håndtering av digitalt skapte privatarkiver. Rapporten beskriver våre mål, de metodene vi brukte og de utfordringene vi møtte underveis. Vi håper at rapporten vil tjene som en inspirasjon og ressurs for andre arkivbevaringsinstitusjoner som ønsker å starte eller forbedre sitt arbeid med digitale privatarkiver. Ved å dele våre erfaringer, inkludert de feilene og utfordringene vi har støtt på, ønsker vi å bidra til en bedre praksis innen digital arkivbevaring.

Prosjektorganisering

Medarbeidere i prosjektet har vært prosjektleder Anne Gaaserud og Lise Råna, som jobber med privatarkiver på Kuben, samt vår IT-arkivar, Marit Gressli. Snorre D. Øverbø, leder for arkivavdelingen på Kuben, har vært prosjekteier og har deltatt på prosjektets jevnlige møter. Prosjektet ble støttet med midler fra Arkivverket, som tildelte 200 000 kroner til dette formålet i desember 2023.

Prosjektet har utviklet en ny tilnærming for mottak, ordning og bevaring av arkivet. Dette inkluderer kartlegging og vurdering av digitalt materiale, viruskontroll og sikker lagring, identifisering av filformater, fjerning av duplikater, beskrivelse av arkivet og konvertering til arkivverdige formater. Langtidslagring har blitt sikret gjennom avtaler med Digitalarkivet, og arkivet er registrert i Asta og katalogen til arkivet er publisert på Arkivportalen.no.

Gjennom prosjektet har AAMA fått verdifull erfaring med håndtering av digitalt skapte privatarkiver. Denne erfaringen har blitt brukt til å utvikle en veiledning for digital bevaring, som kan benyttes av andre arkivinstitusjoner. Veiledningen dekker alle aspekter av digital bevaring, fra inntak og overføring av innhold, til ordning og klargjøring, lagring og bevaring. Den er spesielt utformet for å være brukervennlig og enkel å forstå for arkivarer uten særlig digital kompetanse.

Ved å dele denne metoden håper AAMA å bidra til en bedre bevaring av digital kulturarv i Norge, og å støtte andre arkivinstitusjoner i deres arbeid med digitalt skapte privatarkiver. Vi vil også rette en stor takk til Arbeiderbevegelsens Arkiv og Bibliotek (ArbArk) som har gitt oss verdifull hjelp og veiledning gjennom hele prosjektet.

Tall Ships Races og arrangementet i Arendal 2023

Tall Ships Races ble etablert i 1956 og har siden den gang vokst til å bli en av de mest kjente seilregattaene for store seilskip i verden. Regattaen er organisert av Sail Training International, en ideell organisasjon som arbeider for å fremme seilopplæring og internasjonal samarbeid for ungdom. Hovedformålet med Tall Ships Races er å gi unge mennesker muligheten til å oppleve samhold, samarbeid og mestring gjennom seiling.

I desember 2021 ble Arendal tildelt rollen som vertskap for Tall Ships Races 2023. Med hjelp av Arendal By TSR AS, Arendal Kommune og Arendal Havn, ble arrangementet gjennomført med stor suksess i august 2023. Byen vrimlet av folk i de tre dagene arrangementet varte, og 35 seilskuter fra 11 land deltok. Arrangementet inkluderte en rekke aktiviteter og begivenheter, som åpne skip, konserter, utstillinger og workshops.

Formøter og avtaleinngåelse

For å sikre arkivet etter Tall Ships Races i Arendal, tok Aust-Agder museum og arkiv (AAMA) kontakt med styreleder Peder Syrdalen. Han inviterte oss til et møte med daglig leder, Sylvia Jacobsen. Dette møtet markerte starten på en serie av tre formøter hvor representanter fra både arkiv- og museumsavdelingen på AAMA deltok. Disse møtene var avgjørende for å etablere en klar forståelse av arkivmaterialet som skulle mottas, samt for å bygge et godt samarbeid med arrangørene.

Under formøtene diskuterte vi detaljene rundt arkivmaterialet og skrev en intensjonsavtale om levering. Denne avtalen sikret at begge parter hadde en felles forståelse av prosessen og forventningene. I tillegg til det digitale arkivet, mottok museumsavdelingen ved AAMA også enkelte gjenstander til museumsavdelingens samlinger.

Mottak av arkivet

I oktober 2023 fikk AAma tilgang til selskapets Google Drive-konto, som inneholdt en betydelig mengde filer. Disse filene bestod av tekstfiler, Excel-filer, bilder og videoer, med en total størrelse på rundt 10 GB. I tillegg fikk vi tilgang til mailinnboksen etter daglig leder for Tall Ships Races i Arendal, som var på 7,57 GB. Dette omfattende materialet ga oss et detaljert innblikk i planleggingen og gjennomføringen av arrangementet.

En utfordring vi møtte var at selskapets avtale med Microsoft gikk ut i november, noe som ga oss kun en dag til å hente ut epostene. Vi handlet raskt og lastet ned epostene i en Outlook-datafil, som ble overført til AAma samme dag som fristen gikk ut. Dette sikret at vi ikke mistet viktig korrespondanse og dokumentasjon.

Videre fikk vi administrasjonstilgang til Tall Ships Races' kontoer på Facebook og Instagram. Vi inngikk en avtale om å kun laste ned postene som Tall Ships Races selv hadde lagt ut, uten å inkludere kommentarer fra andre brukere av personvernensyn. Dette var viktig for å ivareta personvernet til følgere som ikke hadde gitt samtykke til at sine kommentarer og likes skulle bli arkivert.

Gjennom denne grundige prosessen med formøter og mottak av arkivet, sikret vi at alt relevant materiale ble samlet inn og bevart på en sikker og organisert måte. Dette la grunnlaget for den videre ordningen og bevaringen av arkivet.

Ordning av arkivet

Vår første oppgave var å laste ned alle filene til en sikker server. Dette var en kritisk fase i prosjektet, da det var viktig å sikre at alle data ble overført på en trygg og sikker måte. Vi tok utgangspunkt i våre eksisterende rutiner for mottak av digitale offentlige arkiver, ettersom vi ikke hadde noen spesifikke rutiner for mindre digitale privatarkiver.

For å beskytte våre systemer og sikre integriteten til arkivet, kjørte vi først alle filene gjennom et virusprogram. Dette var en viktig sikkerhetsforanstaltning for å identifisere og eliminere eventuelle trusler. Etter den første viruskontrollen satte vi arkivet i karantene i 14 dager. Karanteneperioden ga oss tid til å overvåke filene og sikre at ingen skadelige programmer eller virus ble aktivert. Karantenetiden sikret også at eventuelle nye trusler ville bli oppdaget av et kontinuerlig oppdatert virusprogram. Etter karantenetiden kjørte vi arkivet gjennom virusprogrammet nok en gang for å bekrefte at det var trygt.

Lagring på sikker server og ekstern harddisk

Etter at vi hadde forsikret oss om at arkivet var virusfritt, lagret vi det på vår egen «sikker sone-server». I tillegg til å lagre arkivet på sikker sone-serveren, lagret vi også en kopi på en ekstern harddisk. Dette ga oss en ekstra sikkerhetskopi og sikret at vi hadde flere lagringssteder for arkivet. Det ble også opprettet en «arbeidskopi» av arkivet som ble brukt til ordning. Gjennom denne grundige prosessen med nedlastning, viruskontroll, karantene og lagring, sikret vi at arkivet etter Tall Ships Races i Arendal ble håndtert på en sikker måte.

Ordning av Google Drive-kontoen

Etter at karantenetiden var over, begynte vi arbeidet med å ordne innholdet i Google Drive-kontoen. Først kjørte vi alle filene gjennom programmet DROID, som er et verktøy utviklet av The British National Archives for å utføre automatisert batch-identifikasjon av filformater². DROID gir en detaljert oversikt over de ulike filtypene som er lagret i arkivet. Dette verktøyet var avgjørende for å få en fullstendig oversikt over innholdet og for å identifisere eventuelle ukjente eller uvanlige filformater.

Det viste seg at arkivet hovedsakelig bestod av kjente Microsoft-formater som Word, Excel og PowerPoint, samt bilder og videoer. Dette gjorde det relativt enkelt å forholde seg til filene, da disse formatene er godt kjent for de fleste brukere og enkle å håndtere.

Struktur og organisering

Ved gjennomgang av filene i Google Drive-kontoen, oppdaget vi at de allerede hadde en god struktur. Mappene og filene var organisert på en logisk måte, noe som gjorde det unødvendig å gjøre store endringer i strukturen. To av mappene inneholdt forms-filer som ble brukt til spørreundersøkelser, men dessverre ble ikke disse filene med under overføringen. Siden vi hadde Excel-filer med spørsmålene og svarene fra disse undersøkelsene, bestemte vi oss for ikke å bruke tid på å prøve å få lastet ned forms-filene. De tomme mappene ble derfor slettet for å opprettholde en ryddig struktur.

Konvertering til PDF

For å sikre langtidsbevaring og enkel tilgang, konverterte vi de fleste filene til PDF-format ved hjelp av programmet Document Converter Pro³. Dette programmet tillater batch-konvertering av ulike filformater til PDF, noe som gjorde prosessen effektiv og tidsbesparende. Filene som ikke ble konvertert, som enkelte bilde- og videofiler, ble liggende i sine opprinnelige formater. Vi vurderte det som lite hensiktsmessig å konvertere JPEG-filer videre, da disse allerede er et godt egnet format for langtidslagring.

Pakking i Arkade

Etter konverteringen ble filene pakket i Arkade, et verktøy utviklet av Arkivverket for å teste datasett mot gjeldende arkivstandarder og pakke arkivet i SIP (Submission Information Package) og AIP (Archival Information Package)⁴. Selve pakkingen i Arkade gikk greit, da programmet er enkelt og intuitivt å forstå. For å sikre konsistens og nøyaktighet, ble vi enige om å lage en mal for hva slags informasjon som skal registreres i Arkade. Denne malen, ligger vedlagt som vedlegg nr. 1 og inneholder detaljerte instruksjoner for registrering av metadata og annen nødvendig informasjon.

Ordning av Outlook-kontoen

Nedlastningen av Google Drive-kontoen gikk uten problemer, men vi møtte flere utfordringer i forbindelse med overføringen av Outlook-kontoene. Disse utfordringene krevde en grundlig og systematisk tilnærming for å sikre at alle relevante eposter og vedlegg ble korrekt overført og ordnet.

Nedlastning og overføring

Vi hadde noen problemer med å overføre Outlook-mappene etter daglig leder. Kontoen ble lastet ned til en Outlook-datafil, også kjent som en .pst-fil⁵, sammen med en mindre felles epostkonto. Det viste seg at daglig leder hadde brukt kontoen både som et mappearxiv og til vanlig korrespondanse. Dette resulterte i lange samtaler eller tråder, samt en betydelig mengde reklame.

Konvertering til PDF

For å håndtere og ordne epostene, kjøpte vi .pst-filen gjennom Outlook Converter Pro⁶. Dette programmet åpnet filen og gjorde det mulig å konvertere epostene til PDF-format. Vi ønsket å se om det var mulig å «ordne» arkivet ved å fjerne unødvendige eposter, men dette viste seg å være lite hensiktsmessig å gjøre i Outlook Converter Pro. Det var betraktelig enklere å gjøre dette i selve desktopversjonen av Outlook-programmet. Outlook-programmet har en egen funksjon for opprydding av egen konto, samt at det var lettere å søke opp eposter med søkeord.

Sletting av unødvendige eposter

For å effektivisere prosessen med å slette unødvendige eposter, lagde vi en «slettliste» med søkerord. Vi tok utgangspunkt i en liste utarbeidet av Arbeiderbevegelsens Arkiv og Bibliotek, men måtte gjøre noen endringer for å tilpasse listen til vårt prosjekt. Vi fant blant annet reklame fra kundeklubber som daglig leder var medlem i, samt eposter om passord-reset. Ved å søke etter ord som «reklame», «opplev» og «passord», fikk vi slettet mange eposter. Vi lyktes også med å slette en del av de lange trådene slik at kun den siste eposten ble arkivert. Ved å gjøre dette klarte vi å redusere innboksen fra ca. 10 000 eposter til litt over 6 000 eposter.

Håndtering av vedlegg til eposter

Konverteringen av epostene til PDF var heller ikke uproblematisk. Mange av epostene hadde filer knyttet til seg som ikke var mulig å konvertere til PDF. Mengden var for stor til å gå igjennom hver enkel epost med vedlegg for å se om det var mulig å konvertere vedlegget til PDF. Dette ble løst ved å konvertere selve eposten til PDF, mens vedleggene ble lagt i egne mapper. For å sikre enkel tilgang, ble eposten og mappen med vedleggene gitt korresponderende nummer, slik at det var enkelt å finne frem til riktig vedlegg.

Sosiale medier

Tall Ships Races i Arendal hadde en aktiv tilstedeværelse på sosiale medier, med både en Facebook- og en Instagram-konto. Disse kontoene spilte en viktig rolle i å promotere arrangementet, engasjere publikum og dele oppdateringer og høydepunkter. For å sikre at denne digitale dokumentasjonen ble bevart, gjorde vi en avtale med giveren om å laste ned postene som ble publisert på plattformene. Som tidligere nevnt, lastet vi ikke ned kommentarer og likerklipp på grunn av personvern hensyn. Dette var viktig for å ivareta personvernet til de som hadde likt, kommentert og delt innleggene.

Facebook-kontoen

Vi fikk tilsendt en mal for nedlastning av Facebook-poster fra Arkivverket. Denne malen var ment for å hjelpe oss med å systematisere og effektivisere nedlastningen av innholdet. Dessverre fungerte ikke denne malen på bedriftskontoer som Tall Ships Races hadde. Dette skapte utfordringer, da vi ikke klarte å få lastet ned postene fra Facebook-kontoen på grunn av tekniske begrensninger.

Instagram-kontoen

Når det gjaldt Instagram, hadde vi ingen problemer med å laste ned postene. Instagram-kontoen inneholdt en rekke bilder og videoer som dokumenterte arrangementet. Bildene som ble publisert på Instagram var imidlertid alle lagret i arkivet fra før av, og vi så det derfor som lite hensiktsmessig å laste ned hele kontoen. Spesielt siden vi ikke kunne ta med dataene rundt likerklipp og kommentarer. Vi valgte derfor å fokusere på de originale bildene og videoene som allerede var en del av arkivet.

Langtidslagring

AAma har inngått en avtale med Digitalarkivet om langtidslagring av våre fremtidige digitalt skapte privatarkiver. Digitalarkivet, som er en tjeneste fra Arkivverket, tilbyr en god løsning for langtidsbevaring av digitalt arkivmateriale. Denne avtalen sikrer at våre arkiver blir bevart på en trygg og sikker måte, og at de forblir tilgjengelige for fremtidige generasjoner.

I november 2024 ble det holdt formøter med Arkivverket for å diskutere overføringen av arkivmaterialet til Digitalarkivet. Selv om avtalen er på plass, har arkivet per dags dato ikke blitt overført til langtidslagring.

Publisering

Foreløpig er det ikke lagt noen konkret plan for publisering av arkivet etter Tall Ships Races i Arendal. Da vi inngikk avtale om avlevering, ble vi enige med giveren om foreløpig klausulering av epost-arkivet. Klausuleringen er viktig for å ivareta personvernet til de involverte og sikre at sensitiv informasjon ikke blir tilgjengelig uten riktig beskyttelse.

Vi har heller ikke rettighetene til å publisere bildene fra arrangementet, da disse er eid av Arendal fotoklubb. Dette begrenser vår mulighet til å dele visuelle dokumenter fra arkivet. Vi ønsker imidlertid å publisere styrereferatene fra arrangementet, men dette må vente til Digitalarkivet har utviklet en innsynsløsning som kan håndtere slike dokumenter på en sikker måte.

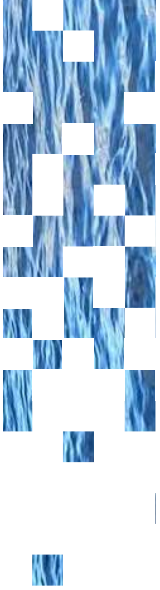
Vårt hovedfokus i dette prosjektet har vært mottak, ordning og bevaring av arkivet. Vi vil derimot gi innsyn i enkeltdokumenter på forespørsel. Dette betyr at forskere, historikere og andre interesserte kan få tilgang til spesifikke dokumenter ved å kontakte oss direkte. Vi vil vurdere hver forespørsel individuelt og sikre at innsyn gis på en måte som ivaretar personvern og sikkerhet.

Metode for bevaring av digitalt skapte privatarkiver

I forbindelse med prosjektet har vi utviklet en omfattende veiledning for mottak og bevaring av digitalt skapte privatarkiver. Denne veiledningen er basert på britiske National Archives' «Guidance for Digital Preservation Workflows» og gir en strukturert tilnærming til hele prosessen fra mottak til langtidsbevaring av arkivmateriale.

Veiledningen er utformet som et praktisk arbeidsverktøy for arkivarer og dekker alle nødvendige steg for å sikre at digitale filer forblir lesbare og tilgjengelige over tid. Den er delt inn i fire hovedpunkter:

- 1. Inntak og overføring av innhold**
Gir retningslinjer for hvordan man skal håndtere og vurdere digitalt materiale ved mottak.
- 2. Ordning og klargjøring**
Beskriver hvordan man identifiserer filformater og fjerner duplikater samt gir veiledning for beskrivelse av arkivet og konvertering til arkiverdige formater.
- 3. Lagring og bevaring**
Hvordan sikre lagring av arkivmateriale på servere og eksterne harddisker. Inkluderer rutiner for overvåking av lagringsmedier for å forhindre tap av data.
- 4. Tilgang og bruk**
Gir retningslinjer for registrering og publisering av arkivet i relevante databaser og beskriver hvordan en håndterer forespørsler om innsyn og sikrer tilgang til arkivmaterialet.

Under hvert hovedpunkt finnes detaljerte underpunkter som veileder arkivaren gjennom de spesifikke oppgavene som må utføres. Veiledningen er utformet for å være brukervennlig og enkel å forstå, selv for arkivarer uten særlig digital kompetanse.

Vi håper at denne veiledningen også kan være til nytte for andre arkivinstitusjoner som arbeider med mindre digitalt skapte privatarkiver. Den ligger vedlagt som vedlegg nummer 3 i denne rapporten.

Avslutning

Prosjektet med å bevare det digitalt skapte arkivet etter Tall Ships Races i Arendal har vært en lærerik og verdifull erfaring for AAmA. Gjennom dette arbeidet har vi fått innsikt i de utfordringene og mulighetene som ligger i håndteringen av digitale privatarkiver. Vi har utviklet en metode som ikke bare sikrer bevaring av digital kulturarv, men som også kan tjene som en veiledning for andre arkivinstitusjoner.

Vi vil fortsette å arbeide for å sikre at digitalt skapte privatarkiver blir bevart for fremtiden, og vi ser frem til å dele våre erfaringer og metoder med andre. Takk til alle som har bidratt til dette prosjektet, og til de som vil dra nytte av det i fremtiden.

Fotnoter

- ¹ Serveren «sikker sone» er en ekstern server levert av vår IT-leverandør IKT-Agder IKS
- ² [Download DROID: file format identification tool](#) - The National Archives
- ³ [Document Converter Pro - batch convert Word, Excel, PPT, EML, MSG and many other formats to PDF, PDF/A, Image.](#)
- ⁴ [Arkade 5](#) - Test- og pakkeverktøy for arkivuttrekk
- ⁵ En Personal Storage Table (.pst) er et filformat brukt i Microsoft-programvare som Outlook for å lagre meldinger, kalenderhendelser og andre elementer.
- ⁶ Outlook Converter Pro er et program utviklet av CoolUtils og konverterer Outlook-e-poster til PDF, TXT, DOC, HTML i batcher. [CoolUtils File Converters](#)
- ⁷ [Guidance for Digital Preservation Workflows](#)

